

Beslut

efter tematisk kvalitetsgranskning av hem- och
konsumentkunskap vid Erlaskolan Norrköping Östra belägen i
Norrköpings kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av ämnet hem- och konsumentkunskap. Syftet är att granska om elever i grundskolans årskurs 7–9 får en undervisning i ämnet av god kvalitet. För att bedöma det granskas såväl undervisningen innehåll som undervisningens allmändidaktiska kvaliteter.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning innehåller undervisningen i hem- och konsumentkunskap de tre kunskapsområden som kursplanen anger?
2. I vilken utsträckning genomförs undervisning i hem- och konsumentkunskap med allmändidaktiska kvaliteter?

Frågeställningarna besvaras inom ramen för varje enskilt granskningsbeslut på verksamhetsnivå samt på övergripande nivå inom ramen för en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Granskningen genomförs i 23 skolor. I urvalet ingår såväl kommunala som fristående skolor belägna i större och mindre kommuner. Erlaskolan Norrköping Östra med Lärande i Sverige AB som huvudman ingår i denna granskning.

Skolinspektionen besökte Erlaskolan Norrköping Östra den 5 och 19 september 2018. Besöket genomfördes av utredarna Daniel Nilsson och Sarah Vinterlycka. Skolinspektionen har tagit del av dokumentation från skolan och genomfört observationer av undervisningen samt intervjuer med elever, lärare och rektorn.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

I detta beslut gör Skolinspektionen en samlad bedömning av det granskade området utifrån de övergripande frågeställningarna. Därefter följer en motivering till de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

Fakta om Erlaskolan Norrköping Östra

Erlaskolan Norrköping Östra är en fristående grundskola med Lärande i Sverige AB som huvudman. På Erlaskolan Norrköping Östra går cirka 580 elever i förskoleklass och årskurserna 1–9, varav omkring 180 elever i årskurserna 7–9. Undervisningen i hem- och konsumentkunskap omfattar totalt 86 timmar varav 35 i årskurs 6 och 51 i årskurs 8. Under årskurs 8 är timmarna fördelade på 90 minuter varje vecka under hela läsåret. En icke legitimerad lärare ansvarar för planeringen av undervisningen och genomförandet av de praktiska delarna. En icke legitimerad lärare står för genomförandet av de teoretiska delarna av undervisningen.

Betygsstatistik visar att 100 procent av eleverna uppnått lägst betyg E i slutbetyg i hem- och konsumentkunskap de senaste fem åren. Under samma period har flickorna hela tiden haft högre genomsnittlig betygspoäng än pojkarna och skillnaden har också ökat fram till och

med vårterminen 2017. Vårterminen 2018 har den genomsnittliga betygspoängen för pojkar ökat från 13,8 till 15,8. Den genomsnittliga betygspoängen för flickor är 16,7 vårterminen 2018.

Skolinspektionens bedömning

Undervisningen planeras och bedrivs utifrån kursplanen

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i hem- och konsumentkunskap i viss utsträckning planeras och genomförs så att den omfattar de tre kunskapsområden som kursplanen anger. Den övergripande planeringen utgår från det centrala innehåll och de kunskapskrav som anges för årskurs 7–9 i kursplanen. Det finns en struktur för att säkra att planeringen omfattar allt centralt innehåll och läraren planerar undervisningen tillsammans med en lärare som är behörig i ämnet och arbetar vid en av huvudmannens andra skolor. Samverkan med andra ämnen sker när det gäller den övergripande planeringen så att liknande innehåll, exempelvis näringslära, behandlas i flera ämnen under samma period av läsåret. När det gäller lektionsplaneringar och genomförandet av undervisningen är kopplingen till kursplanen inte lika tydlig. Ett exempel på detta är att en presentation av centralt innehåll och kunskapskrav för årskurs 6 används vid introduktionen av ämnet i årskurs 8. Det förekommer också att lektionsplaneringar innehåller information som inte är aktuell och uppdaterad. Detta påverkar elevernas möjligheter att utveckla de ämnesspecifika förmågor som ämnet syftar till negativt.

Skolinspektionen har i utredningen uppmärksammat att den planerade undervisningstiden (86 timmar) i hem- och konsumentkunskap vid Erlaskolan Norrköping Östra understiger 80 procent av den garanterade undervisningstiden (118 timmar). Enligt timplanen för grundskolan som anges i skolförordningen (2011:185) får högst 20 procent av den garanterade undervisningstiden tas bort från ett ämne för skolans val.

Undervisningen bedrivs med allmändidaktiska kvaliteter

Skolinspektionen bedömer att undervisningens allmändidaktiska kvalitet är god i vissa avseenden och behöver utvecklas i andra. Lärarna har positiva förväntningar på elevernas förmåga, uppmuntrar dem att göra sitt bästa och ger respons på deras ansträngningar och arbetsinsatser. Lärandemiljön uppfattas som övervägande trygg, även om granskningen visar att det stundtals förekommer hög ljudnivå, hård jargong och svordomar under lektionerna. Undervisningen innefattar en variation av arbetsformer och arbetssätt så som genomgång i helgrupp, teoretiska och praktiska grupparbeten och enskilda uppgifter. Andra delar som bidrar till variation i undervisningen är diskussioner i olika gruppkonstellationer, spel och att eleverna både får se på och själva göra filmer. Det förekommer uppgifter som i viss mån ger eleverna möjlighet till fördjupning och kan anpassas efter olika svårighetsgrad. Lektionerna följer en tydlig struktur som finns tillgänglig för eleverna i förväg och presenteras inledningsvis på lektionerna. Det förekommer dock att elever ägnar en stor del av lektionstiden åt annat än den är avsedd för, vilket riskerar att påverka elevernas möjligheter att nå målen. Undervisningen innehåller inslag av uppföljning, återkoppling och reflektion, exempelvis genom att lärarna rör sig runt och frågar eleverna hur det går under tiden de arbetar med uppgifter och även efteråt frågar hur det har gått. Arbetet med uppföljning, återkoppling och reflektion över lärandet behöver emellertid förankras mer i

kursplanen för att på ett tydligare sätt synliggöra elevernas lärande i relation till kunskapskraven.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden:

- Undervisningen behöver utvecklas så att den planeras och genomförs utifrån det centrala innehåll, syfte och de kunskapskrav som anges i kursplanen.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen inte fullt ut bedrivs utifrån det centrala innehåll och syfte som kursplanen anger. Genom undervisningen i hem- och konsumentkunskap ska eleverna ges förutsättningar att hantera det vardagliga arbetet och livet i hem och familj samt få verktyg för att kunna agera som medvetna konsument. För att uppnå detta är det viktigt att innehållet i undervisningen inte bara berör det centrala innehåll som framgår av kursplanen utan att det innehåll som förmedlas grundar sig på korrekt, relevant och uppdaterad information. I kursplanen beskrivs en progression i ämnet vilket uttrycks genom att det centrala innehållet för årskurs 1–6 och 7–9 skiljer sig åt och att kunskapskraven är olika för årskurs 6 respektive årskurs 9. Det är därför av yttersta vikt att undervisningen utgår från det centrala innehåll och de kunskapskrav som gäller för aktuell årskurs så att eleverna ges förutsättningar att utveckla de ämnesspecifika förmågorna så långt som möjligt.

- Undervisningen behöver utvecklas så att eleverna ges möjlighet att reflektera över och förstå sitt eget lärande i relation till ämnets syfte och kunskapskrav.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen inte i tillräcklig omfattning ger eleverna möjlighet att reflektera över sitt lärande i relation till det syfte, centrala innehåll och de kunskapskrav som anges i kursplanen. Utredningen visar att det förekommer inslag av reflektion i undervisningen, men de frågor som reflektion och diskussioner utgår ifrån är inte tydligt förankrade i ämnets kursplan. Genom att på ett tydligare sätt koppla uppföljning, återkoppling och reflektion till ämnets centrala innehåll skulle elevernas lärande i relation till kunskapskraven kunna synliggöras.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 23 april 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se. Ange aktuell skolenhet och aktuellt diarienummer i ärendemeningen i de handlingar som sänds in.

På Skolinspektionens vägnar

X Allan Westerdahl

Allan Westerdahl
Enhetschef/beslutsfattare
Signerat av: Allan Westerdahl

X Sarah Vinterlycka

Sarah Vinterlycka
Utredare/föredragande
Signerat av: Sarah Vinterlycka

Se Bilaga 1 Författningsstöd

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/hem--och-konsumentkunskap/>